Ч. 205 (10.882). Львів, четвер 16. вересня 1926 Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ліга Націй.

Льокарнські пакти ввійшли в життя. — Регулямін вибору непостійних членів. — Майбутній розділ місць у Раді. — Туреччина і Ліга. — Абісинія і Танжер. — Справа Надренії.

Женева, 14. вересня 1926.

В понеділок була в ген. секретаря Ліги Націй Еріка Дрімонда виміна ратифікаційних документів льокарнських пактів. Предсідники делегацій держав, які брали участь у льокарнському пакті, отже: Німеччини, Англії, Франції, Бельгії, Італії, Польщі й Чехословаччини відписалися по черзі. У звязи з приступленням Німеччини до Ліги і в звязи з виміною ратифікаційних документів льокарнських пактів, договори ці з днем 13. вересня ввійшли в життя.

Правнича комісія Зборів Ліги Націй ухвалила регулямін вибору непостійних членів Ради Ліги Націй. Приняла також внесення норвеського делегата, на основі якого Збори матимуть право перевести в хвилі, яку признають відповідною, нові загальні вибори, щоби могти відкликати такого члена, який з мандату робить ужиток суперечний інтересам Ліги. Проєкт регуляміну представлять завтра пленумові Зборів.

Який буде вислід голосування в першій комісії Зборів, ще не знати, цебто не знати ще, чи Польща одержить півпостійне місце з правом реелєкції. Шведська делегація не є ще однозгідна щодо признання місця Польщі. Норвегія буде голосувати проти Польщі. „Пті Парізієн" повідомляє, що передбачується такий поділ місць у Раді Ліги Націй: 1-річні мандати одержать Бельгія і Уругвай (вибрані поновно), третій мандат дістане Латвія, Естонія або Португалія; 2-літні мандати має одержати Голяндія, Колюмбія, Сальвадор або Китай; 3-літній мандат припаде Румунії, Чіле і Польщі (з правом поновного вибору).

Вибори відбудуться в четвер, а перше засідання нової Ради в пятницю або суботу.

Одначе право поновного вибору для Польщі ще не є певне. До поновного права вибору потрібно $^2/_3$ голосів, а ця скількість не є ще запевнена, тому не є виключене, що нікотрому з кандидатів на півпостійні місця не признають права поновного вибору.

Турецькі міродатні кола заперечують чутки, начеб Туреччина задумувала робити старання в ціли приступлення до Ліги Націй. Побут у Женеві турецьких послів (букарештенського і берненського) мав приватний характер. Одначе Туреччина слідкує діяльність Ліги.

У розмові італійського делегата Гранді з Чемберленом порушено м. и. справу Абісинії й Танжеру. Обговорили цю справу подрібно та ствердили згідність поглядів Англії та Італії.

Бріян задержує невтральну резерву супроти Німеччини щодо виконання полекш в окупованих антантою територіях. Актуальними є справа зміни адміністраційної системи в Надренії, справа зміни речинця евакуації Надренії і німецькі домагання зменшення окупаційних військ у Надренії до числа 50.000 вояків. Ідуть постійно важні розмови між німецькою делегацією і делегаціями зах. держав щодо цілости відносин між Францією та Німеччиною. Обговорюють важну справу скасування союзної контрольної комісії в Німеччині.

З польських справ.

Наради сойму й сенату. — Зміни в польських посольствах. — Хто має право до польського горожанства? — Скільки коштував Польщу Кемерер? — Numerus clausus.

Варшава, 14. вересня 1926.

Ми вже повідомляли, що наради сойму назначені на день 20. ц. м. Марш. Тромпчинський має намір скликати засідання сенату на день 27. вересня. Сенат, подібно як і сойм, матиме за задачу поладнати буджетову провізорію за останній квартал цього року.

В польських посольствах за кордоном мають бути переведені великі зміни, але щойно після повороту мін. Залеського до краю і після покінчення дебат у соймі, що є сподівані з приводу справоздань з теперішніх нарад Ліги Націй у Женеві. Наразі є певною річчю, що теперішній польський посол в Анґорі д-р Бадер переходить на становище польського посла у Відні, а на його місце переходить теперішній посол у Відні проф. Веруш-Ковальський.

По думці недавнього обіжника міністерства внутр. справ право до набування польського горожанства розтягнено між ин. на особи, що в часі европейської війни виїздили до Росії або України і вернули до краю шляхом легальної репатріяції, незалежно від речинця повороту й без уваги на те, чи оптували в користь польського горожанства. В тих місцевостях, де реєстрація вже закінчена, реєстри мають бути зревідовані і внесені поправки по думці отсього доповнення. Ціла акція ствердження горожанства у населення міст і сіл має бути закінчена до 31. грудня ц. р. Справоздання про це має бути предложене міністрові внутр. справ до 10. січня 1927.

Проф. Кемерер був сьогодня на прощальній візиті у президента Мосціцького. Перед тим був також з візитою у б. премієра і міністра скарбу Влад. Грабського в його мастку. На честь проф. Кемерера видає завтра ще один обід у своїх апартаментах прем. Бартель. З приводу тих принять та обідів інформує „Роботнік" з міродатного джерела, що побут Кемерера в Польщі коштував державний скарб не 150.000 долярів, як про це ми передучора писали, але 2 міліони долярів, себто 18 міліонів золотих. „Роботнік" домагається від міністра скарбу докладної реляції в цій справі.

В справі numerus clausus у польських університетах, приноровлюваного до непольських студентів, має зібратися на днях політичний комітет ради міністрів. Чекають тільки, щоб мін. Маковський дещо подужав.

Події в Еспанії.

Перемога Прімо де Ріверн. — Артилерія на відпустці. — Присуд на провідників бунту.

Париж, 14. вересня 1926.

Як повідомляє „Журналь" з Мадриту, в народньому голосуванні зібрано 5 міліонів голосів, що апробують діяльність уряду Прімо де Ріверн. Очевидна річ, що годі сконтролювати, чи всі підписи правдиві.

Міністр війни видав розпорядок, на основі якого всіх жовнірів артилерії наділено 4-місячною відпусткою. В кошарах залишено незначну скількість війська.

Воєнний трибунал у Сеговії засудив на кару смерти полковника, команданта артилерійської школи, що дав почин до виступу проти диктатора. 30 инших офіцерів артилерії покарано тюрмою. На предложення уряду король замінив засудженому полковникові кару смерти на досмертну вязницю.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра в приватних оборотах удержується приблизно на 9. Тенденція сильна, попит великий, при невистарчаючім зафоруванні. Банк Польський платив без змін 8·94 за доляри, а за чеки 8·98.

Збіжа.

Положення на загал без зміни, всі артикули сильно оферовані, головнож отруби. Ціни на загал удержані на висоті останніх нотувань. Настрій спокійний. Пшениця пошева двірська з негайною доставою 43, пшениця нова селянська з нег. дост. 39, жито нове з нег. дост. 27·50, овес новий з нег. дост. 23, ячмінь пастівний 25, гречка 27—25.

Кінець консолідації.

Львів, 15. вересня 1926.

З Чехословаччини прийшли вістки про можливість перевороту, який може вибухнути кожної хвилі. Ширяють поголоски, що державно-політичний замах підготовляють і фашисти й соціялісти, які при помочі відданих собі військ думають захопити керму держави в свої руки. Видно, що події в Польщі, Греції й Еспанії не лишилися без впливу на прилюдну опінію чеської суспільности, видно, що й у тій державі не все так, як повинно бути, коли народнє невдоволення грозить вилитися політичним переворотом.

Донедавна Чехословаччину уважали загально зразковою державою. Дякуючи витревалости й патріотизмові чеського населення та політичній мудрости і зручности його провідників — Чехословаччина була найкраще зорганізованою, найліпше впорядкованою і найбогатшою між усіми тими новими державами, що зродилися після світової війни. Здобувши після важкої праці і змагань на протязі цілих десятиліть свою давно втрачену незалежність, Чехи вміли так розумно повести політику внутрі держави, що всі їх т. зв. національні меншости, які творять половину населення цілої держави, не тільки погодилися на загал з приналежністю до Чехословаччини, ставши на її державній плятформі, але, як ось в останнім часі, добиваються вже й участи в кермі держави. Це безперечно великий успіх чеських політиків, що вміли зговоритися кінець-кінців не тільки зі словацькими автономістами, але також з високо-культурними Німцями й завзятими Мадярами, які мають під боком свої суто національні держави.

Ці свої здобутки внутрі держави, як і на закордонній арені завдячує Чехословаччина головним чином особі й політичному досвідові свого президента Масарика і його таланови́того ученика Бенеша. Як переконані демократи й республиканці поставили вони цілу політичну структуру держави на щиро демократичній плятформі, виступаючи проти всякої диктатури зліва чи зправа. Вони й повели відповідну політику у відношенні до своїх національностей, яка, правда, викликала також ріжні спротиви й немало невдоволення в колах тих меншостей, але яка всеж таки в значній мірі вдоволяла їх національно-культурні потреби, чим далеко відбігала від політики Польщі чи Румунії у відношенні до їх національних меншостей.

В останнім часі ця політика почала виявляти деякі заломи, головно у відношенні до нашого Закарпаття, про що нераз згадувалося в нашому органі. Склалося на це більше причин, між иншим і зміна правительства в напрямі буржуазнім. Не без впливу тут і приклад польського сусіда, що звязаний з Чехословаччиною ріжними дружніми договорами, через своїх агентів впливав і впливає на ріжні чеські чинники у відповіднім напрямі — на шкоду нашого народу.

Одначе не тут слід шукати причини назріваючих подій у Чехословаччині. Це кріза демократії і парляментаризму, такі характеристичні

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 419/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 201 (10.878) z dnia 11. września 1926 pod tytułem: 1) „Am[illegible] i w[illegible]da" w ustępach a) między słowami: komunistycznej drukarni a Ta ma[illegible] cicho, b) od słów: Takoju je pokyrzczo do końca artykułu. 2) „Sł[illegible]wa i wczesnyy" w ustępach między słowami: a) utwerdzenoji St. O[illegible] a Czy treba, b) [illegible] tysiacz ukrainskych ca[illegible]w a Odnacze ukrainska, c) nacjonalnoho dowoiostwa a Zjawysia wyslid, d) u[illegible] szkoła a [illegible] perew[illegible], wreszcie, a) w rubryce: Widomy i komunikaty „Hromadjane! a W inszych misiach, zawiera znamiona ad 1) występku z § 300 uk. ad 2) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, a co do ustępu pod e) także występku z § 305 uk. ad 3) zbrodni z § ust. b) uk. że zatem zarządzona przez Prokuraturę w dniu 10. września 1926 i w tym dniu dokonaną konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił w najbliższym numerze i to bezpłatnie na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 11. września 1926 r. Hawel.

...етрів у 3 хвилинах 52 сек.; рекорд Пельцера є 3:51. — Німецький міністр закордонних справ Штреземан видає великий твір „Льокарно і Женева“. — Генрик Сенкевич буде мати перший памятник у Польщі в Бидгощі: автором є проф. Лящка з Кракова.

— **З кіна**. У кіні „Лев“ іде славна фільма „Шлях затрати“ у головних ролях з гр. Ріною де Ліґуоро, з Іальоне, Якобіні і Джіоне.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Яворів. (*Нова кооператива. — Комітет збірки на фонд „Академічного Дому“ у Львові. — Гімназія У. П. Т.*). — Згода доказує чудес. Новим приміром того старого твердження є найновіша кооператива учительства Яворівщини, що повстала спільними силами зєднаного народнього вчительства і вчительства середніх шкіл. Є це кооператива торговля папером і книжками. Міститься в льокалі тов. „Гаразд“. Рух вже зачався — і є всі дані, що кооператива розвинеться поважно. — До немилих інцидентів довели розходження між студенством. Громадянство зорганізувало „Комітет збірки фонду „Акад. Дому“ у Львові“ (голова — о. кан. Лев Левицький, містоголова д-р Михайло Фільц, секретар проф. Евген Яворовський, скарбник дир. Мих. Скальський, контрольор магістер фармації Мик. Осідач). Завізвано все студенство до помочі при переведенні збірки. Розходження між студенством на щастя ліквідується на користь самого студенства і боротьби за належні права українського народу на високі школи під Польщею. — У „Гром. Голосі“ з дня 11. вересня ц. р. в дописі з Яворова невідомий дописувач відповідає дивно бундючно „Новому Часові“ у справі гімназії У. П. Т. в Яворові. Він каже, начеби „при цьогорічній матурі на 35 клясифікованих спалено аж 15 учнів, цебто майже аж половину“. Тим часом це неправда. Правдою є, що цього року в Яворові в гімназії У. П. Т. здавало матуру всього 22 учнів — і з них 20 здало матуру, а 2 перепало, що з точним поіменним списом було у свій час подано в „Ділі“. Несовісний дописувач „Громадського Голосу“ лихо поінформувався і поперекручував справжні цифри. Навіть якщо взяти дані клясифікації VIII. кляси при кінці шкільного року, то цифри нефортунного дописувача „Громадського Голосу“ не виходять! Стає перед нами питання: В якій ціли друкується така очевидна неправда? К.

З судової салі.

За вбивство дитини.

В понеділок 13. ц. м. відповідала перед судом присяжних у Львові Анастазія Грех з села Сопушина, жовківського повіту, обвинувачена за злочин вбивства дитини. На основі акту обвинувачення дня 9. березня ц. р. вродила Анастазія Грех дитину, яку негайно вдусила, а трупа кинула до річки. Після переведеної розправи Трибунал предложив присяжним три питання: 1) щодо вбивства дитини, 2) щодо свідомого занедбання помочі при породі і 3) додаткове про умовий стан обжалованої. Перше головне питання присяжні 9 голосами заперечили, друге 11 голосами затвердили, а третє 8 голосами заперечили. З огляду на це Трибунал засудив Анастазію Грех за злочин з § 139 к. з. на кару 1 року тюрми. Предсідник Трибуналу був радник Маліцький в товаристві радників Дукета і Хлямтача, обвинувачував прокуратор Сивуляк, боронив адвокат д-р Лев Ганкевич. Обвинувачена застерегла собі 3 дні до надуми.

Спортовий ювилей.

15-ліття Спорт. Т-ва „Україна“.

На днях львівське спортове Т-во „Україна“ святкує 15-ліття свойого істнування. З нагоди цього спортового ювилею, який є першим у нашій вужчій Батьківщині, слід пригадати собі й історію цього товариства, що є однозначне в пройденим історії галицько-українського спорту від перших його проблесків аж до нинішнього дня.

Почин до прищіплення ідеї спорту на наш ґрунт дав у 1903. р. проф. Іван Боберський, який на англійських правильниках, як учитель руханки в академічній гімназії, вчить молодь на вільному, повному сонця воздусі всяких руханкових та спортових вправ. Це був добрий початок, що незабаром в 1906. р. приніс оснування в академічній гімназії Українського Спортового Кружка (УСК), першої нашої спортової установи для плекання і пропаганди спортового життя у Львові. Слід підчеркнути, що вона вживає не назви „руський“, але „український“ і це вже вказує на глибшу суть цього руху. І коли в академічній гімназії минає саме 20 літ цього спортового руху, то треба піднести, що минає також 15 літ від оснування нашого першого статутового спортового товариства „Україна“. Ґрунт до його оснування підготовили саме згаданий УСК, як також „Дніпро“, спортовий кружок Українців у польських гімназіях в 1909. р. Зорганізування останнього потрібне було хочби тому, щоби учні-Українці в польських гімназіях не ставали погноєм польського спортового руху. Завдяки меткости проф. Боберського, а також ініціятиві його учнів організується в 1909. р. „Сивова Чайка“ в Перемишлі, „Поділля“ в Тернополі в 1910. р., а також „Скала“ в Стрию. Всі вони гуртують виключно учнів-гімназистів. Треба було аж двох випусків абітурієнтів академічної гімназії, щоби в 1911. р. оснувати спортове товариство студ. вищих шкіл „Україна“. Виключно академічним стануло воно тому, що про спорт в инших верствах молоді годі було ще думати. Воно стало відразу твердо на ноги, до чого причинилося немало й це, що Т-во „Сокіл-Батько“ у Львові подбало про власну площу.

Спортове товариство студентів вищих шкіл „Україна“ стало скоро центром цілого спортового життя нашої молоді в краю і довгі роки надавало йому провід, уладжуючи вже в 1911. р. осінню „Перші Запоріжські Змагання“, а зимою змагання в дужанні за мистецтво Галицької України. Плекало ось які змаги: копаний мяч, сітківку, легку й важку атлетику, їзду на лещетах, совгах і санчатах. „Україна“ бере діяльну участь у здвизі 1914. р. та організує Першу Українську Спотову Олімпіяду, в якій бере участь 65 змагунів. Деякі осяги, поставлені членами „України“ до війни, ще до сьогодня не побиті. До війни стояло воно в товариських звязках з польськими й жидівськими клюбами, будучи членом австрійського союзу та гідно репрезентувало націю, дорівнюючи грою в копанім мячі Полякам та Жидам. До війни головували в ньому д-р Матвій Яворський (тепер у Кракові), інж. Дорожинський Лев і Антін Зелений (тепер у Полтаві).

Очевидно, що суть усього руху ще не в самих стрічах, осягах: важне для нас, який дух панував серед тої сотки академічної молоді, яку гуртувала до війни „Україна“. Сама назва товариства найкраще свідчить про це. Свідчить і це, що „Україна“ тішилася симпатіями і старих студентів, які творили у ньому т. зв. спортових теоретиків, котрі інстинктово шукали по палких, зідливих дискусіях, які відбувалися між Українським Спортовим Союзом і Академічною Громадою, спортової радости життя, блеску, гумору, нової енергії. Про духа цеї молоді свідчить і вечір у честь Богуна, участь у пропаганді закупна площі, поїздки на села, участь у протиросійських демонстраціях в 1911. р., участь у стрілецьких вправах з Низкоклоном у зублицькому лісі та з Горуком по сихівських осінних полях. Про духа свідчать могили Черника, Гусаківського, Перфецького, Думи й ин. Тож не дивниця, що теперішній виділ, святкуючи 15-літній ювилей, влучив у це свято і панахиду за погибших своїх членів, що у воєнних змаганнях віддали життя, аби боронити честь своєї нації. Від 1914. р. до 1920. р. годі було говорити про змагання, рекорди і т. п. Члени т-ва розгравали їх на широких просторах із крісом у руці і там ставили осяги. По таборах полонених не один із членів „України“ спортом старався видобути себе й инших з байдужости і морального отупіння. В італійських, чеських і польських таборах дали члени „України“ товчок до організування спортових гуртків, щоби набрати духа й віри в себе.

І у Львові вже в 1920. р. наново зачинає „Україна“ своє життя. А конечно треба було її для зорганізування розбитих молодечих сил. Одначе показалося, що повстали дуже тяжкі перешкоди. Режім влади, який і в спортовому житті дошукувався „політики“, часті арештування членів товариства, вічна флюктуація молоді, з якої мало хто міг довше загріти місце й опинювався як не у тюрмі, то на еміґрації, непорозуміння серед академічної молоді, — це все не могло відбитися додатно на житті товариства. Тому воно не могло стати тим центром, що до війни, хоч нарада спортових товариств у 1922. р. поручила йому заступати Спортовий Союз. Показалася потреба переміни т-ва із виключно студентського на т-во загальне, доступне для всіх кругів молоді. Бо спорт знайшов уже всюди наслідком війни підготований ґрунт. Зі зміною статуту, здобуття власної домівки і добором голови в особі повного ініціятиви й досвіду С. Слезака, товариство зачинає проявляти всесторонну діяльність. Поширює плекання ріжного роду галузей спорту, притягає чимраз більше молоді і стає на давню висоту.

В днях 18. і 19. вересня ц. р. товариство святкує свій ювилей, злучений з легкоатлетичними змаганнями. На той ювилей приїдить богато давніх спортовців, які розбрились по провінції. Вони відсвіжать давні гарні спомини і згадають довоєнні часи в товариській гутірці на комерсі. З нагоди того ювилею слід побажати товариству, щоби стануло якнайскорше тим, чим було до війни і щоби свій 25-літній ювилей святкувало перемогами на всесвітніх змаганнях, як також отворенням власного спортового майдану.

Всячина.

Ювилей міста Гамлета. Маленьке данське містечко Гельсінгер, колись зі славним минулим, завдячує нині свою славу Шекспірівській драмі. Головна акція „Гамлета“ йде на замку в Гельсінгер. Саме тепер святкувало воно 500-ліття свого істнування. Яке значіння мав би ювилей такої провінції з 20.000 мешканцями, якби не спомини одного з наймогутніших творів світової літератури — „Гамлета“? Звеличники цієї понурої, таємної трагедії зїхалися до славного містечка з усіх кінців світа, щоби поглянути на своєрідне свято. Більшість з них щойно на місці довідалась, що в р. 1425 данський король Ерик почав зі села Гельсінгер будувати пристань, наділивши її ріжними привілеями. Ця пристань мала довго велике стратегічне значіння. Ще в XVI в. гуділи тут гармати з поза головного форту Гамлета, названого по імені королівського сина. Є повіря, що на однім з англійських кораблів, які проїзжали біля вузького пролину Гельсінгеру, забороненого для чужинців, находився Шекспір і коли корабель був приневолений причалити до берега, щоби оплатити мито, Шекспір висів і у Гельсінгері почув легенду, що лягла в основу „Гамлета“. Само містечко зазнало нераз чимало шкоди: його зруйнувала кілька разів Ганза, в 1658 р. облягали його Шведи, а в 1700 р. Карло XII. висадив біля нього свої війська. Старий замок Кронборг, оповитий численними легендами, стоїть ще. Приїзжим показують середновічні мури між якими блукав данський королевич і дух його батька. Є там і восьмикутна кімната, де сиділа увязнена королева Каролина Матильда, ожидаючи смерти, за кару за свою любов до державного міністра графа Струензе. У 500-літні роковини місто давало виставу старої містерії „Кожний“ серед обстановки старих мурів, згідно з віковою традицією гри та костюмів. Крізь місто йшли походи у старих національних і лицарських костюмах, воскрешаючи історичну давнину в усіх її звичаях. На кілька днів маленьке сонне містечко ожило життям метушливої давнини.

Відозви і комунікати.

В справі премій в Пенсійнім Інституті.

До
П. Т. Українських Інституцій та приватних службодавців, спомагаючих членів Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові.

Пригадується, що з огляду на те, що пенсійне обезпечення приватних службовиків у Львові є примусове — або в Пенсійному Інституті українських приватних службовиків у Львові, вул. Личаківська ч. 20., або в Закладі Пенсійному для функціонарів, — місячні премії за це обезпечення мусять бути заплачені під загрозою ужиття законних примусових засобів.

Пенсійний закон з дня 10. VI. 1921 р. Д. з. Рп. П. ч. 59. поз. 370. §§. 38 уст. 2. і 73 уст. 7. та § 33. уст. 2. статуту Пенсійного Інституту українських приватних службовиків — запевнюють обезпеченим службовикам законні чинитьби, навіть на випадок, коли службодавці не вплатять за їх обезпечення приписаних премій.

З огляду на те Пенсійний Інститут мусить дбати про стягнення всіх премійних оплат від службодавців за обезпеку їх службовиків та ужити до цього всіх законних засобів, значить навіть екзекуції, та евентуально ліцитації рухомостей чи нерухомостей у залягаючих з преміями за пенсійне обезпечення.

Придержуючись вимог та постанов пенсійного закона та статуту Пенсійного Інституту, дбаючи про інтереси обезпечених у ньому приватних службовиків та маючи на увазі також інтерес обезпечуючих, — взиваємо отсим П. Т. Українські Інституції та приватні особи й фірми, які у нас залягають з преміями за обезпеку своїх службовиків, щоб вони ці залеглости негайно сплатили, бо в противному разі поступимо згідно зі законними вимогами, без огляду на характер інституції й осіб довжників та наслідки, які нанесе це дотичним службодавцям.

Вину майбутньої прикрої шкоди, яка виникне з екзекуції чи ліцитації, муть мусіти приписати наші довжники самим собі.

Подаючи це до прилюдного відома, сповнюємо тільки громадянський обовязок та просимо, не нарікаючи на Пенсійний Інститут, подбати про негайне сплачення всіх пенсійних оплат, заки вжиємо до їх стягнення примусових законних засобів.

Львів, дня 13. IX. 1926.

Василь Цмайло-Кульчицький, голова Пенс. Інституту.

518 1—1

Оповістки.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Четвер 16.IX. Поморяни.
Пятниця 17.IX. Бережани.
Субота 18.IX. Підгайці.
Неділя 19.IX. Підгайці.
Понеділок 20.IX. Бережани. 193 31-?

Муз. Тов-о ім. М. Лисенка у Львові має намір з днем 1. жовтня 1926. відкрити у власній домівці (Шашкевича 5) курси науки на дутих інструментах, як зачеток майбутньої духової оркестри у Львові. Отсим звертається до всіх львівських і підміських читалень, „Соколів“, кружків аматорських і усяких установ аматорських з проханням подати сю оповістку до відома своїм членам, які одержать всякі близші пояснення в тій справі в канцелярії Тов-а, що дня від 3—6 пополудні. 506 1—1

Вп. п. Радника Будзиновського просить Організаційна Секція „С-Б“ остаточно покінчити зачату працю. В цілі порозуміння приїзд до Львова є конечний. 510 2—2

Читальня „Просвіти“ в Лісниках, Філія Бережани, святкуватиме дня 19. вересня 1926 р. 25-літній ювилей свойого істнування. В програму свята входить торжественне Богослуження, панахида по полеглих та померших членах читальні, посвячення дому, вмурування памяткової таблиці, святочна академія, продукції хорів читалень та хору „Бережанського Бояна“, вправи „Лугів“, ілюмінація села, вистава і ин. На свято прибуде голова Товариства „Просвіта“ у Львові проф. М. Галущинський. Початок свята в годині 9-ій рано. Виділ читальні „Просвіти“ в Лісниках звертається з проханням до всіх товариств та громадянства Бережан до кооператив, „Лугів“, читалень, духовенства повіту не відмовити прибути на наше свято. — За Виділ Читальні „Просвіти“ в Лісниках: *Федів Іван*, голова, *Демчишин Іван*, писар.

Тов-о „Медична Громада“ у Львові взиває всіх Українців, що внесли подання в справі приняття на медичний виділ львівського університету, щоб у власному інтересі подали в найкоротшому часі вислід полагодження подання до відома Товариства, вул. Супінського ч. 21 (Академічний Дім), де урядується щодня від год. 12—13. За Виділ: *Берест Осип*, голова, *Лев Олександер*, секретар.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.

Городецькій ч. 95 до льокалю в середмісті, а саме до льокалю української торговельної школи при вул. Коркятів ч. 1., або, наскільки це було би можливе, до льокалю якоїсь державної школи. Управа школи повинна подбати про знижкові залізничі білети для учеників, то що.

У відповіді на слушні заміти та оправдані домагання, промовляли ще запрошені на сходини: промисловий референт „Рідної Школи" п. Иосиф Танчаковський і новий директор школи інж. Іван Кандяк. П. Танчаковський вказав, що ще до недавна не було в „Рідній Школі" окремого референта для промислових і ремісничих шкіл, та що такого референта іменовано щойно в лютім 1925 р. Праця в напрямі уздоровлення і унормування відносин в українськім фахово- доповнюючім шкільництві йде вперед.

Концесіонованих фахово доповнюючих шкіл „Рідної Школи" є вже чотири, а саме мужеська та жіноча у Львові і дві мужеські: в Станиславові та Перемишлі. В найблищім часі мають повстати три нові такі школи: в Тернополі, Коломиї та Дрогобичі. Треба би вжити всяких можливих засобів, щоби львівську школу вдержати та збільшити її фреквенцію. П. Кандяк дав на запити поставлені до управи школи ряд виясненнь.

Сходини, які полишили у присутніх завдяки обдуманому рефератові і річевій дискусії якнайкраще враження, покінчилися принятими відповідними резолюціями та розділом праці поміж учасниками сходин, які зобовязалися повести якнайширшу агітацію за збільшення фреквенції в школі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число нашого часопису сконфісковано за три місця вступної статті „Санація преси". Є це 85. конфіската цього року.

— **Особисті вісти.** Пані Марія Сабат-Свірська, яка минулого місяця дебютувала у львівськім міськім театрі в опері „Княжна чардаша" з великим успіхом, одержала анґажмент до міського театру в Торуні.

— **Монголи і львівський університет.** Щороку в осени виходить у Львові цікава брошурочка, яку повинні переглянути на сон польські поступовці та соціялісти, навіть, коли стають міністрами освіти. Є це програма викладів львівського університету. З неї можна довідатись, що ця наукова інституція, яка з такою справедливістю дбає про духовий розвиток народів, що живуть на цій території, має більш як 30 викладів тижнево з арабської мови та історії, з турецької, іранської, індійської і.. монґольської. Поруч цього для кількасот Українців у цьому університеті є тільки дві години граматики „малоруської" мови і дві години лектури „tekstów gwarowych małoruskich". Лектура вибраних творів Куліша і Шевченка находиться тільки у відділі необовязуючих лекторатів, для всіх доступних, нарівні з вправами у техниці фотографічній. Зате монґольська фільольоґія та історія має вісім викладів, між якими пишаються такі заголовки: „Монгольська література" „Проблема устрою Золотої Орди". „Монголи і світова торгівля в XIII. і XIV. в." Єдиним, що може потішити Українця після лектури цього джерела львівської науки це те, що львівський університет не признає також істнування російської літератури, вдоволений, що має инші близші, краші нпр. румунську та мадярську.

— **Вчорашна буря** у Львові, що тривала кільканацять хвилин, крім листя з дерев, скинула 8-метровий комин на домі при вул. Землянковського 6. Комин пробив дах, знищив мешкання на II-ім поверсі та заглянув аж до партеру.

— **Кандидати на престол множаться.** За одним російським еміґрантським часописом преса повторяє сензацію, що син Миколи II-го царевич Олексій живе в якімсь замку біля Ґрудзьондза. Російський журналіст був там у нього і розмовляв з ним. 24-літній наслідник престола забув російську мову і не хоче дати ніяких роз'яснень, чому заховався в домі приватної польської родини та не дає про себе знати світові.

— **Відповідна посада.** Відома комуністка Колонтаєва, яка була послом у Норвеґії, одержала тепер нове призначення на таке саме місце в Мексику. Колонтаєва мусіла покинути своє попереднє становище по причині скандальної поведінки. Вона не лише пропаґувала „вільну любов" власним прикладом, але чепурилась як найбільше ексцентрична шансонетка. Мексик як країна вічних революцій буде для підприємчивої пропаґандистки і темпераментної послиці чудовим тереном діяльности.

— **Два мільони долярів** жде в польськім посольстві у Злучених Державах на ріжних спадкоємців, які не зголошуються по смерти своїх кревняків, що вмерли в Америці. Скільки між цими грішми мусить бути майна призбираного важкою працею нашими еміґрантами в Америці, а їх рідня тут, у краю, може й не знає нічого про смерть близьких і полишену ними спадщину!

— **Жіноча підстрижка** на хлопячий лад, здавалось би стала вже настільки банальною модою, що не робить навіть враження на самих жінок. А проте якийсь 50-літній батько біля Парижа загрозив своїй дочці, що не переживе такого сорому і коли вона вернулась до хати підстрижено — застрілився.

— **Тютюн дешевіє,** але покищо не в нас, а на широкому світі. Причиною цього минулорічні жнива на Суматрі і знижка цін на орієнтальних базарах: у Туреччині, Болгарії, Македонії та Греції. Недостача готівки приневолює власників тютюневих плянтацій продавати величезні припаси тютюну дешевше. Цікаве, що деякі спеціяльні роди тютюну вже перестали в Европі купувати.

— **Український Національний Хор.** Після розходжень, які проявилися в б. Українськім Наддніпрянськім Хорі під управою Д. Котка, наступив розлім в тій установі. Частина хору задержала стару назву, а друга під проводом Д. Котка переорґанізувалась у Кракові, поповнила свій склад новими силами, доповнила репертуар і з днем 1. вересня розпочала концертове турне по Зах. Галичині під назвою: Український Національний Хор під проводом Д. Котка. До складу хору заанґажовано між ин. б. хорових співаків опер торунської і познанської: Бурляку і Хибовського (оба барітони).

— **Учительська прагматика.** В ч. 92. DURP. з дня 8. п. м. оголошено під поз. 530 давно вижиданий закон з дня 1. липня ц. р. про службове відношення учителів. Закон торкається учителів усіх державних і прилюдних шкіл, що підлягають міністерству освіти, з виїмком шкіл академічних і рівнорядних з академічними. Не підлягають цьому законові т. зв. учителі контрактові, себто такі, що працюють на основі умови, а не іменування. В основі закон цей примінюється також до вихователів у захоронках, до асистентів і шкільних інспекторів, директорів та управителів шкіл.

— **Нова повість Уельса.** Відомий анґлійський письменник видав нову повість, на яку віддавна весь літературний світ ждав з нетерплячкою. Називається вона „Світ Уіліяма Кліссольда". Покищо вийшов перший том; два другі появляться до кінця року. Загал читачів є трохи розчарований формою цієї повісти, в якій є виключно думки, а нема акції. Уельс хоче торкнутись усіх живих питань сучасних; починає з релігійних проблем, політики і економічних справ. З першого тому дізнаємось, що містер Кліссольд думає про Бога, безсмертність, соціялізм, капіталізм, комунізм, Маркса, то-що. Уельс, передбачуючи докори критики, попереджує книжку передмовою, в якій радить читачеві відложити його твір на бік, коли така форма повісти йому не доподоби. „Чому — каже він — маємо зголоситься з тим, що чоловік у повісти має бути нічим більше як зовнішнім обличчям, особою з якимись прикметами і з любовними пригодами?"

— **Декрет про рогаткові оплати.** В низці декретованих законів, що їх має видати уряд на основі повновластей з метою устійнення розбіжного законодавства по ріжних дільницях, є також декрет про рогачкові оплати. Цей декрет виробляє мін-во внутр. справ.

— **Світова хроніка.** Помер син великого французького поета Поль Верлена, зґаданий пресою тільки тому, що мав великого батька; сам був зовсім звичайним, емеритованим урядовцем підземельної залізниці у Парижі. — Німецьке міністерство справедливости завело у головній вязниці радія, призначені для арештантів, щоби переконатися, чи музика справді має моральний вплив на злочинців. — У Німеччині на протязі минулого року було на залізницях денно пересічно 2 катастрофи і 10 вбитих або ранених. — Кілька днів тому німецький плавець Фіркеттер переплив канал Ляманш у 12 годинах і 42 хвилинах і цим установив світовий рекорд скорости на цьому просторі; цей рекорд тривав дуже коротко, бо приходить звістка, що Француз Мішель, відомий як переможець у т. зв. маратонських змаганнях на Сені, переплив Ляманш в 11. годинах і 6. хвилинах. — Другий рекорд скорости в бігу встановив Німець д-р Пельцер на міжнародніх перегонах у Берліні 11-го ц. м. побивши феноменального Фінляндця Нурмі (який недавно переходив операцію); дотепер[illegible]ній рекорд Нурмі був 1500

ВІДГУКИ ДНЯ.

Західні Торги.

„Дорогий Друже!

Ти просив мене, щоб я написав Тобі, що я відчув і побачив на „Західних Торгах" і я вволяю Твою волю.

Переїхавши границю, побачив я величезний світляний стовп, який сяв на темнім овиді. Якийсь львовянин (здається Жид) пояснив мені з гордістю в очах, що це вежа „Волі", ілюмінована з нагоди „Західних Торгів". Розказував мені, яка то війна відбулася між великими фірмами, хто має цю вежу освічувати. Вкінці таки виграла фабрика цукорків „Фортуна Нова" і взялася за ілюмінацію. На самій горі помістила свою рекляму, яку кожний мусить запримітити.

Приїхавши на місце, я просто був захоплений, як тут усе справно і зручно наладжене. В нашім краю мають Українців за недбалюхів і непорадників, але це брехня і ворожі наклепи. Просто з двірця бере Тебе комітет в опіку і Ти вже нічим не журишся.

А яка дешевість усюди.. Не так як було колись за „Східних Торгів", коли з Тебе шкіру дерли.

Площа, де відбуваються торги, та сама, що й колись, тільки поширена.

Вже з далека чуєш гомін, який стоїть над тим ґіґантичним ярмарком. Тисячі авт, дорожок і омнібусів мчиться сюди і туди, а хідниками переваюються хвилі народу, мов у зібраній ріці.

Над площею торгів рої літаків. Поминувши тих, які раз-у-раз привозять і відвозять гостей, кружляють там заєдно реклямові літаки. Що раз то нову дивовижу показують. Один виписує димом букву по букві якусь фірму, другий випускає величезні написи з паперу.

Стоїш і відчитуєш: „Ф-а-б-р-и-к-а П-а-с-т-и З-о-р-я", або „М-и-л-о М-у-т-а", або ще там щось.

Все це старі, великі фірми, які давно позбулись дрібничкової політики і рушили цілою силою пари на підбій світа.

Оглядав я їхні експонати і дивно мені, що є ще в нас, у Англії, люде, які вживають инших виробів. Дарма, що ці не наші — але знамениті і далеко дешевші, навіть з митом.

Торги на загал, то щось справді надзвичайного. Цілий Схід приїхав сюди показати своє і оглянути чуже. Кримськими баранками застелив би здається ціле місто, перськими килимами прибрав би всі камениці.

Москва прислала свої шкіри і дерево, Китай чай, порцеляну і паперові вироби, Індії (ах чому вони вже не наші!) дорогі камені і бавовну.

А зі самої України, то вже і не нарахувати всього того, що тут є. Що це за багата країна, — поняття не маєш. Вірити не хочеться, що стільки літ була під чужою рукою. Як глянеш на те все, то далебі жалуєш, що вродився Англійцем, а не Українцем.

Кольосальні трансакції, які тут відбуваються, ідуть на грубі мільони.

Найбільше закуповує Польща.

Здоровлю Тебе щиро

Твій Льойд Джордж junior.

Переписав
Галактіон Чіпка.

тект Лев Левинський, автор цілого ряду мурованих та деревляних церков і світських будинків та реставратор митрополичої палати і дому „Просвіти" у Львові та стилевої ренесансової церкви в Язлівці.

Як у попередніх своїх роботах, так і тут обмежився наш архитект до проповідуваних новочасною археольоґією принципів консервації, з виключенням яких би то не було поправок чи доповнень, незгідних з духом епохи і стилю даного будинку. А мав перед собою завдання не легке. Уже сама конструкція руштування, що уможливлює доступ до найвищих кондиґнацій вежі, виростаючої з низьких і драбтивих забудувань, була свого роду проблемою, яку треба було розвязати. Для цього архитект закинув практиковане в аналоґічних випадках управлення будинку для вміщення підпираючих руштування бальків, але — змінивши конструкцію візвань на мешкальних домах, на них опер зручне, а в парі з тим безпечне руштування. В самій консерваційно-реставраційній практиці обмежився архитект тільки до відчищення частин здо овах, а заступлення новим матеріялом частин безповоротно знищених. В першу чергу покрив новою, бронзованою бляхою сам шелом вежі, ні в чому не міняючи його сильвети, яку надав вежі його пок. радник С. Гавриш кевич в 60 их рр. м. ст. З пієтизмом для старовини добув архитект зпід пізніших наверствувань тинку камяні декоративні детайлі, покриваючи тинком єдино цегляний масив. При тому зискала вежа на матеріяльній солідности, не кажучи вже про чар мистецької безпосередности, який відріжняє штукатурну ліпку від ковано в камені орнаменту. І тут власне треба з признанням підкреслити факт, що семинарицький ректорат віддав роботу в руки інтеліґентного і — що найважніше — відповідального архитекта, а не, як це в нас зчаста буває, звичайному цеховому майстрові, для якого чейже не істнує ані старовина, ані принціп модерного консерватизма. Бо будувати нове можна кожному по своїй вподобі, але відновляти і консервувати мистецьку старовину вільно тільки тому, хто має вроджене чуття і здобуте наукою і досвідом розуміння для поставленого йому завдання. В тім випадку не можна відмовити ні одного, ні другого архитектові Левинському, якому завдячують свою консервацію два найкращі будинки львівського рококо — дім „Просвіти" і митрополича палата.

для нашого часу, з одного боку, і кріза чеської національно-державної думки з уваги на складні міжнаціональні відносини в державі з другого боку.

Кріза демократичної думки і її головної бази — парляментаризму не потребує ближчих пояснень. Це явище можна заобсервувати сьогодня всюди в Европі. Чехословаччина не є ізольованою державою і її це явище не могло поминути.

Щож до крізи чеської політичної думки, то слід зазначити, що й вона має свої глибокі причини. З хвилею, як сливе всі німецькі (й мадярські) політичні т. зв. буржуазні партії стали кооперувати з подібними чеськими партіями, здобуваючи вплив на хід державної машини, а німецькі соціялісти звязалися для оборони своїх клясових інтересів з чеськими, — в політичних таборах Чехословаччини закипіло. Невдоволених по одній і другій стороні багато, особливож у рядах чеських національних демократів (Крамаржівців), з кругів яких рекрутуються головні опоненти й заговірники проти теперішнього уряду. До них прилучилася частина чеських національних соціялістів (група б. мін. Стшібрного), що виступили різко проти Бенеша за усунення їх покровителя ген. Гайди. По другій стороні станули, розуміється, зєдинені соціялісти чеські й німецькі, для яких нема нічого страшнішого над фашистівську диктатуру.

Як розвинуться події в Чехословаччині в найближчому часі, важко передбачити, тим більше, що збоку стоїть хтось третій, а саме комуністи, які представляють там поважну силу і легко моглиб використати пригожий момент для свого виступу. На всякий випадок положення там поважне, коли ріжні політичні партії видали алярмуючі поклики до народу, а найвизначніші діячі забирають і в пресі і на прилюдних зборах слово, закликаючи чеські маси до спокою, згоди і консолідації.

Пресові замітки.

Стід, „Ундівці" й „орган незалежної думки".

Недавній побут у Варшаві англійського журналіста Вікхема Стіда наробив багато шуму в політичних колах. В довоєнній добі Стід цікавився головно австро-угорською монархією, будучи фактичним, хоч неофіціяльним амбасадором Великої Британії у Відні. Він то доконав австро-угорську монархію.

У Варшаві приймали Стіда незвичайно бундючно, надто переймаючись його словами про далекосяглу місію Польщі на сході Европи.

Зприводу побуту Стіда у Варшаві львівська „Рада", орган „незалежної думки", недавно помістила була передовицю, додаючи, що Стід мав у Парижі побачення з представниками російських і українських еміграційних кол, а у Варшаві конферував з репрезентантом „Ундівців". Як відомо, „Раду" редагують тісамі „Ундівці", яких представник балакав зі Стідом. Правда, раденські (себ-то ті, що гуртуються біля „Ради", а не ті, що стоять на раденській платформі) „Ундівці" є специфічної породи. „Ундівцями" є вони на офіційних засіданнях Українського Нац. Дем. Обєднання, — всюди инде висловлюють „незалежну думку".

І якраз висловом тієї, від проводу УНДО незалежної думки є вістка про побачення Стіда з представником „Ундівців". Розуміється, хіба ніякого злочину не можнаб було доглянути в такому побаченні, чи конференції, колиб вона справді відбулася. Говорити на теми европейського Сходу з промотором політики Чемберлена в тій справі, довідатися, з якими думками носиться Англія у відношенні до СРСР взагалі, а до України зокрема,—це не тільки не злочин, але й обовязок кожного вдумчивого й відповідального політика. Та, на жаль, ніякий представник „Ундівців" навіть не бачив Стіда у Варшаві, а не то, щоб він з ним розмовляв, або відбував конференцію. Ми питалися в президії УНДО і на наші питання одержали категоричне заперечення „раденської" вістки, поданої до тогож у формі, яка вказувалаб, що УНДО на спілку з російською й українською еміграцією, а під егідою Англії й Польщі ладиться до походу проти СРСР.

Звідкиж взялася ця вістка в органі „незалежної думки"? От загадка! І та загадка булаб нерозгадана, колиб не припадок. В наші руки попало ч. 8 „Українських Вістей", парижського радянофільського органу під редакцією І. Борщака. От там то у звязку з поїздкою Стіда поміщено самі „ревеляційні" вістки.

„Із абсолютно певних джерел нам подають, — читаємо в „Українських Вістях" — що саме перед поїздкою у Варшаву Стід був у Парижі і мав низку побачень з представниками білих російських кол та емісарів Скоропадського. Запобігали, правда, без успіху і бідолашні петлюрівці. Нічого конкретного Стід нікому не обіцяв, але всім „радив" одно: треба обєднати всі антирадянські кола навколо Пілсудського. З другого боку, з західно-українських кол нам подають, що у Варшаві Стід конферував з представником „Ундівців".

Ось де закопана собака. „Ундівці" з „Ради" довідуються про конференцію „Ундівців" у Варшаві з Парижа і похвапно поширюють цю вістку, не питаючись нікого, не довідуючись про це, не контролюючи, а спираючись тільки на своїй „незалежній думці".

Від якогось часу комуністична й комунізуюча преса трубить на всі заставки, що „Ундівці" єднаються з пілсудчиною, бажаючи виступити воєнним походом проти „трудящих". Нічого нема в тому дивного, бо явні і криті комуністи намагаються всіми силами розложити український національний табор для своїх інтернаціональних цілей, але що за тією ріжношерстою братією підбігає з лакейськими прислугами „орган незалежної національної думки", — це більше, як дивно. І тоді мимохіть виринає питання: від кого залежним є орган „незалежної думки?"

Церковні справи.

Нарада синодальних отців у Львові.

Дня 7. вересня ц. р. відбулася у Львові нарада отців, осталих з львівського провінціяльного синоду (р. 1891) і з епархіяльних у Львові (1897) та в Перемишлі (р. 1898). На цій нараді подано до відома, що наслідком представлень, висланих до св. Отця і Орієнтальної Конґреґації в ділі змінених ухвал львівського синоду відписся варшавський нунцій 16. VI. ц. р. до нашого митрополита, щоби синодальні отці вибрали двох делегатів і вислали до нього для виснення справи. А коли митрополит відписав, що синодальні отці, старші віком й розкинені по всім краю, мабуть не зможуть так скоро порозумітись і приїхати, нунцій відповів заразже 2. липня ц. р., що він мусів річ до Конґреґації скоро зреферувати і тому відіслав туди цілу справу. Рівночасно просив митрополита повідомити синодальних отців, що „Конґреґація одержала їх письмо і не залишить взяти їх під належну розвагу; длятого хай отці будуть спокійні, бо Конґреґація саме шукає такої розвязки, яка була би вдоволяюча для всіх".

По переведеній дискусії признали зібрані отці, що в цій стадії (по відісланні нунцієм цілої справи до Конґреґації) виїзд делегатів до нунція був би безцільний, і порішили вислати до Орієнтальної Конґреґації ще одно представлення і здержати свою попередню просьбу. Крім того зібрані приняли, що духовенство й нарід не зречуться ніколи давніх прав своєї церкви (щодо свобідного подружа священиків і вибору епископів); а коли не одержать їх в нинішнім несприятливім для нас часі, то перекажуть це діло своїм наслідникам, щоби в кращій хвилі добились тих прав.

В другій части наради застановлялись отці над нинішнім церковним життям: що зайшли тепер зовсім відмінні суспільні і правні відносини, в котрих тяжко духовенству орієнтуватись і найти в ріжних ділах відповідну дорогу поступування. До того тривожить усіх непевність, що нас ще дальше стрінути може. Передше посідали ми Товариство св. ап. Павла, в котрім могли від часу до часу збиратись і застановлятися, як своє завдання сповняти. Нині ми безрадні, йдемо одинцем й не знаємо що робити. Жалко, що й деякі церковні круги, непамятні на тяжке і непевне положення, здається не радіють нашому єднанню. Зібрані порішили тому приступити в короткім часі без огляду на якінебудь трудноші до переведення станової організації в клирі і до несення собі взаїмної поради й помочи.

Іменування в православній церкві.

До помочі архиеп. Полікарпові і свящ. Петрові Табинському митр. Діонизій іменував третім священиком собору у Володимирі Волинському економічного управителя виленської духовної семинарії Н. Широцького. Новий священик скінчив камянець-подільську духовну семинарію і має кілька курсів українського державного університету в Камянці на Поділлі.

Аґітація за польською унією.

Виленські ґазети повідомляють, що був. архимандрит Пилип Морозов вибрався на днях у товаристві місіонаря Ліснобродського на аґітаційну поїздку по Виленщині. В першу чергу виїхали оба в Дисенський повіт, де до них прилучився свящ. Чистовський. Аґітатори польської унії мають намір обїхати цілий ряд сіл і місточок з переважаючим православним (білоруським) населенням, як прим. Глубоке, Лужки, Постави, Новий Погост, Миколаєво й ин.

В справі фахово-доповняючих шкіл для ремісників.

На днях відбулися у Львові вписи до української вечірної фахово доповняючої ремісничої школи. Вписи ці дали дуже невдоволяючі висліди, бо на доволі значне число хлопців Українців зі Львова термінаторів ріжних фахів, не вписалася до цієї школи навіть десята часть.

Ця невідрадна обставина спонукала Народню Організацію Українців м. Львова скликати на день 10 вересня ц. р. сходини українських львівських майстрів, ремісників в тій цілі, щоби нарадитися, як побільшити фреквенцію цієї школи. На нараду, яку отворив п. Андрій Корош, зійшлося около 50 майстрів-ремісників. Головою сходин вибрано п. Василя Гресяка.

Річевий реферат про значіння ремісничого стану для кожного народу взагалі, а зокрема для нашого народу в наших містах під теперішню хвилю, виголосив п. Зенон Пеленський. Він вказав на те, що инші народи, які під кожним оглядом стоять лiпше як Українці в Польщі, бо є або державними народами, або під матеріяльним оглядом є далеко краще ситуовані, звертають величезну вагу на ремісничий стан. Так само повинні і ми дбати про витворення солідного під оглядом фаховим і свідомого під національним оглядом українського ремісництва. А тому, що відповідне виховання може дістати наша реміснича молодь тільки в своїй фахово-доповняючій школі, всі Українці термінатори повинні ходити до цієї школи. Найкращим доказом ваги такої школи є те, що на неї йдуть солідарним наступом ріжні вороги, а саме майстри Поляки та ремісничі цехи, які при вписуванню термінаторів до цеху наказують хлопцям вписуватися тільки до польських шкіл. Аґітують проти цеї школи також управителі державних фахово-доповняючих шкіл. Наші ремісники повинні би піддержати школу вписуючи до неї своїх учеників.

В оживленій дискусії на цю тему забрало голос чимало промовців з поміж наших найповажніших львівських майстрів-ремісників, як пп.: Т. Преторіюс, В. Юркевич, М. Стефанівський, С. Кезик, М. Галібей, Т. Голяш, С. Гевак, Е. Михалевич, В. Гресяк, І. Гличак і инші.

У промовах усіх без виїмку чути було велике заінтересування школою. Вони подавали ріжні способи, при помочі яких можна би збільшити фреквенцію школи та вказували причини, які головно довели до зменшення фреквенції. Цими причинами були: брак належного зацікавлення школою самої, установи, яка цю школу провадить, себто „Рідної Школи", а за цим пішли звичні недомагання у веденні школи давнішою її управою. Ці хиби спричинили, що шкільна кураторія в маю 1924 р. замкнула ту школу. Внаслідок замкнення школи, ученики які там училися — а було їх понад двіста — втратили роки науки і не могли визволитися. Промовці зазначували, що ці хиби вже у великій мірі щезли. Школу вдалося по більше як однорічній перерві, знов отворити у вересні 1925 р., а найголовніше те, що ця школа тепер як слід ведена, одержала концесію. Термінатори вписані до цієї школи є звільнені від ходження до державних шкіл і на основі науки побираної в тій школі можуть так само визволятися, як по укінченні аналогічних державних шкіл. Дарма, що це все зроблено, недовіря до школи спричинене давнішою недбайливістю, глибоко закорінилося і чимало майстрів не хоче ще й тепер посилати туди своїх хлопців. Це недовіря дасться вповні викорінити щойно згодом при дальшій систематичній праці „Рідної Школи" і управи школи. Всі промовці висловили домагання, щоби Голова Управа „Рідної Школи" звернула можливо як на більшу увагу на ремісничі та промислові школи взагалі а зокрема на фахово доповняючі ремісничі школи, і не тільки потурала їм, а ставилась до них під кожним оглядом рівнорядно з иншими школами. Ремісничий стан у краю та Українці-емігранти в Америці дуже пильно стежать за цією справою. Дальше домагалися присутні, щоби управа школи завела при школі батьківську раду та щоби цю школу перенесено з далеко положеного і недогідного льокалю при вул.

Микола Голубець.

Церква св. Духа у Львові.

(З приводу її обнови.)

(Докінчення.)

„Aber keiner derselben — кінчить мелянхолійно автор — ist bei der Theologie und im Vaterlande geblieben". Всі вони, як відомо, найшли кінець кінців завершення своїх карієр у Росії; перший як прибічний царський лікар, статський совітник, дворянин і директор безбородьківської академії в Ніжині, другий як статський совітник, дворянин та інспектор комерційної школи в Петербурзі, а третій як статський совітник, дворянин і університетський професор також...

Хоча помонастирське дворище обіймало просторий чотирокутник, обнятий нинішніми улицями — Сикстуського, Словацького і Коперника та межевим муром палати князів Сапігів, то самі будинки уявляли собою картину нужди і роспуки. В 30-их роках м. ст., коли безнадійний стан забудувань вимагав найконечніших адаптацій, виявилося, що само порушення кришевого вязання з одного і відкриття фундаментів з другого боку, виявили цілковиту „Baufälligkeit" будинку. Про страшні умови гігієни в тих руїнах говорить факт, що в одному тільки 1829 році запало 100 питомців на пропасницю, та що з огляду на поширення епідемії треба було розпустити питомців по домах, а будинки зреставрувати та прочистити. Але що не роблено, тісні, темні і вогкі помонастирські мури не могли вмістити 320 питомців, для яких треба було иншого будинку. При ріжних нагодах і ріжними часами виринали проєкти замінити помонастирські забудування на касарні, магазини, холеричний шпиталь і т. п., але заєдно виявлялася неможливість якогонебудь приноровлення цеї руїни тоді, коли в них надшарпувало свої сили і здоровля 320 молодих інтеліґентних людей, протягом кількох десятиліть, поки 1889. р. не збудовано нового семинарицького будинку — згідно з проєктами архитекта С. Гавришкевича.

Правда, що в 1835. р. додумалися в кругах консисторії і ґуберніі до того, щоби над одноповерховими помонастирськими будинками надбудувати другий поверх, для чого адюнкт львівської Дирекції Цивільного Будівництва Юрій Глоговський виконав цілий ряд подрібних і загальних плянів та кошторисів, які донині зберігаються в ґуберніяльних актах львівського восвідства, але до будови не прийшло. Перешкоди внадбудові, мабуть, безнадійний стан помонастирських стін і фундаментів, яким надбудування поверха грозило цілковитим розваленням.

Про те, як страшно й непривітно виглядала ця семинарія з малими закратованими вікнами і темними коридорами та позбавленими хоч би найменших окрас стінами, довідуємося із „Семинарицьких споминів" пок. о. Василя Чернецького, поміщених у фейлетонах „Діла" з 1888 р. Одинокою розрадою і віддихом у часі коротких рекреацій для питомців було два городи, що окружали семинарію з півночі і півдня. Північний менший, поміж вежою і палатою Сапігів, засаджений деревами, кущами та цвітами, зберігся незабудований донині, але вічний сутінок у ньому та дивне запущення, не придають йому принади. Він відділений високим муром і брамою від подвіря нового семинарицького будинку, теж замаєного кількома сухітничими деревами. Південний огород був обширніший, але пустий, бо тільки попри мур насадили питомці лип, тополь та каштанів. Посеред нього стояв згаданий уже поверховий будинок з семинарицькими „музеями", а подальше тільки партерові будинки, де вміщались магазини, помешкання семинарицького економа та семинарицька... трупарня.

Всі ті будинки та дерева знесено в 1887 році, коли цілий південний город розпарцельовано під будинок дирекції почт і телеграфів та під новий семинарицький будинок, в якого брамі устроїли Поляки підчас листопадових боїв за Львів „редуту Пілсудського". Сліди боротьби за цю „редуту" видні донині тоді, коли знищену в подібний спосіб почту вже давно відбудовано.

В 1862. році реставрував семинарицьку вежу архитект С. Гавришкевич, який при тій нагоді змінив дещо форму її шелома. В 1910 р. покрив стіни церкви новою нео-візантійською поліхромією пок. Модест Сосенко. В 1911. р. в століті роковини уродин М. Шашкевича вмуровано в фронтову стіну церкви пропамятну мраморну таблицю, помислу архитекта В. Лушпинського. Весною 1926 року приступлено до обнов і консервації вежі, старих семинарицьких забудувань, церкви та огорожі, при чому від вулиці Сикстуської построєно нову муровану огорожу замісць первісної деревляної. Усіх тих робіт піднявся архи-